

*Vi sapiant fatuae fabrorum prandia betæ,
O quàm sapè petet vina. piperq; coquus.*

Nam re vera sapore est nitroso, & non fatuo aut insipido, vt blitum.

Asparagorum hortensium cura, auxilia & secreta. CAP. V.

Asparagi solum & latio.

Asparagus altilis & satius, gaudet solo pingui, humido & subacto. Seritur, vt Didymus tradit in suis Græcis georgicis, verno tempore, fossulis trium digitorum, in quibus bina, ternæve grana, semipedis spatio discreta, ponuntur. Quæ nullo cultu vexari debent anno primo: sola runcatione, herbarumq; extirpatione contenta. Sed de asparagorum satione & generatione satius fuerit audire consentientes præceptiones M. Catonis, Columellæ, Plinij, ac Palladij. Semen, inquiunt, quantum tres digiti prehendere possunt, pingui & stercoreata terra, singulis scrobiculis ad lineam directis, imprimatur & leuiter obruatur. Post quadragesimum diem radiculæ sic inter se implicabuntur, vt in vnitatem coisse videantur: spongas prisca olitores nuncuparunt. Si ficca fuerint loca quibus dicta semina committere satagis, fimo macerata imis sulcorum partibus ita erunt disponenda, ac si in alueolis manerent. Contrario fiet modo in vliginosis: nam in summo porcæ dorso collocanda erunt, ne nimio lædantur humore: qui suo transitu tantum rigare debet, & non mora inebriare. Sic confita semina, anno primo asparagum dabunt: quem infrin-

Vera asparagorum satio antiquis probata.

De locis quibus committenda sunt asparagorum semina.

infringi oportebit. Si enim ab imo tentes euellere, tenellis adhuc, inualidisque existentibus radiculis, tota spongiola sequetur. Quæ per biennium in suo seminario stercore & assidua runcatione nutrienda est. Reliquis annis non erit decerpendus asparagus, sed radicitus vellendus: ut suæ germinationis oculos aperiat. Nam nisi ita fiat, stirpes præfractæ, spongiarum oculos augēbunt, & quasi excoecabunt, nec patientur asparagum emittere. Illum seruabis de quo sumpturus es semina: postea scopas eius & scorpiones incendes: deinde circa hyemem spongijs cinerem, ac stercus adijcies, quod M. Cato ouillum esse debere scribit. Est & alter serendi modus per spongi-
as, quas post biennium in aprium & bene ster-
coratum locum transferri conuenit. Fiunt sulci
pedali mensura inter se distantes, nō amplius do-
drantalī altitudinis: in quibus spongiolæ ita de-
primuntur, ut facile superposita terra germinet.
Vere autem priusquam emergere cœperint, bi-
corni ferramento (quod capreolum vocant) ter-
ra commouenda erit, ut stylus facilius emicet, &
relaxata humo radix plenioris fiat crassitudinis.
Idem M. Cato sarriri ac runcari iubet, sed ita ne
sarriendo vexentur radices, aut runcando: alio-
qui infirmæ conculcantur. Cæterum per hyemē sarrienti
teneris stramentis asparagorum sylvula operien-
da erit, ne rigore peruratur. Quæ vere nouo ape-
rietur, & stercore saturabitur, ac exhilarabitur.
Didymus in Græcorū geoponicis tradit, & post
illum Plinius, asparagos plurimos nasci tuls a-
grestium arietum cornibus, vel in particulas se-
ctis, aut derasis, & sulcatim defossis, nec non cre-
bro irrigatis, Quod licet Dioscoridi non placeat,

Quomodo
rite tractari
debeant as-
paragi.

Quomodo
seredi aspa-
ragi per spō-
gias.

Quomodo
sarrienti as-
paragi.

Quomodo
abscindere
asparagi.

Quomodo
toto anno e
dules inueni
antur aspa
ragi.

Asparagos
modicam co
ctionem po
stulare.

verissimum nihilominus esse, experiundo fateberis. Non desunt qui longè mirabilius tradant, nimirum quòd integra arietum cornua, nō confusa, nec in particulas secta, si perforentur & pantantur, asparagos producent. Quos si tibi in animo fuerit toto anno edules inuenire, vbi fructū legeris, vt idē scribit Didymus, radices quæ summo cespite vagantur, circumfodiens aperies. Sic enim tractata plantula, nihil cunctabitur novos cauliculos & asparagos proferre: qui aqua & iure pingui leuiter decocti, salēque & oleo, aut butyro conspersi, addito aceti momento, summa cum voluptate manducabuntur. Sed hoc loco dissimulandum non arbitror, quòd modicam coctionem postulant asparagi: nam diutius percocti, in tabem abeunt. Ex quo Imperator Drusus, celerem rei successum demonstrare volens, dicere solebat, citius fieri quàm asparagi coquantur. His pisciculos in cōuiuijs circundare moris fuit veteribus, vt testatur Iuuenalis in hunc scribens modum,

*Qua fertur domino squilla, & quibus vndique septa
Asparagis?*

Asparagorū
eōditura, &
repositio in
hyemem.

Ad condituram venio. Cauliculi sale conspersi & in alueis compositi, biduo sub vmbra sinūtur desudare: deinde suo iure proluuntur, modò satis humoris remiserint: si minus, muria lauantur & imposito pondere exprimuntur. Postea in vase, aceti partes duas & vnam muria continente, demerguntur: indito sceniculi aridi spissamento, vt & cauliculi deprimi possint, & ius vsque in summum fidelix labrum peruenire. Hic non omittam quòd Græci herbarum & fruticum germina ante florem erumpentia, asparagos, nomine

ne largè sumpto, nuncuparunt: quasi ex incultis
virgultis natos: hinc Martialis illud,

Mollis in aquorea qua creuit spina Rauenna,

Non erit incultis gratior asparagis.

Sed nos de hortensi asparago, vt de plantis reli-
quis, hinc scribimus.

Rutæ hortensis cura, auxilia, & secreta.

CAP. VI.

Etsi planta hæc ad osculenta olera parum
attinere videatur, scribam nihilominus de
illa, vel ob id quòd nulli sint hodie horti tam vr-
bani, quàm agrestes, qui eius fruticem perpetuò
virètem, ac grauiter olentem non agnoscant. Itaq; Cura & cul-
tus rutæ hor-
tensis. de illius cura & cultu hunc in modum præcipit
Columella. Rutam autumnò semine satam dif-
ferre oportet Martio mense in apricum, & cine-
rem aggerare, runcarique donec conualescat, ne
herbis suffocetur. Quod suæ Italiæ, non septen-
trionali nostræ Galliæ scriptū voluit. Vt vt fue-
rit, satà semel velata manu runcari debet: quam
nisi contexeris, perniciofa nascentur vlcuscula,
quemadmodum post Dioscoridem Plinius ad-
notauit, si tamen per ignorantiam nuda manu
runcaueris, & prurigo atque tumor incefferit, o-
leo subinde perunges. Id quod de florente sylue-
stri & montana ruta multi intelligendū censent.
Loca desiderat altiora, vnde humor elabatur, vt
tradit Palladius. Cuius semina si ponas adhuc
clausa folliculis, manu debebis singulatim affi-
gere: si iam minuta sunt & exclusa, sparsum iacta-
bis, ac raistro obducta operies. Caules eius qui ex
femi-

Rutæ peri-
culosa run-
catio.

Quomodo
sereda ruta.